Opgavehæfte

Dette opgavehæfte er udviklet, så eleverne selv eller i små grupper kan arbejde med opgaverne.

Kopiering

Materialet er gratis for private, men kopiering af materialet må kun finde sted på institutioner/virksomheder, der har indgået aftale med Copydan Tekst & Node og kun inden for de rammer, der er nævnt i aftalen. Du må hverken helt eller delvist videresælge eller dele filen med andre.

DET STORE

TEGNSÆTNINGSHÆFTE

NAVN:

Indhold

Punktum	s. 2
Spørgsmålstegn og udråbstegn	s. 4
Direkte tale	s. 6
Komma	s. 8
- 'som' og 'der' som grundled	s. 11
- Indskudte sætninger	s. 12
- Opremsning	s. 13
- Opsamling	s. 14

Har du styr på punktum?

Når en sætning er slut, skal du sætte punktum.

Er det en sætning?
Er følgende sætninger eller ikke sætninger?
Sætninger har typisk udsagnsled og grundled. Sæt evt. kryds og bolle i sætningerne for at dobbelttjekke!

		Sætning	Ikke en sætning
1.	*Jeg elsker Pokémon.*	☐	☐
2.	*Pokémon.*	☐	☐
3.	*Jeg laver nogle opgaver.*	☐	☐
4.	*Laver nogle opgaver.*	☐	☐
5.	*Nogle opgaver.*	☐	☐

Sæt kryds og bolle
Sæt kryds og bolle. Fx "**Jeg er** glad."

x o

TIP. Det, man gør, kalder man udsagnsled. Sæt o under udsagnsled.
Det eller den, der gør noget, kalder man grundled. Sæt x under grundled.

1. Jeg spiller Pokémon.

2. Forældrene laver mad.

3. Pigerne mødes i frikvarteret.

4. Eleverne sidder i klassen.

5. Børnene vil spille fodbold.

Sæt punktum i teksten
Der mangler 9 punktummer i teksten. Husk at rette til stort begyndelsesbogstav.

Mads og Jonas går til fodbold i den lokale klub de har spillet sammen i to år de træner hver tirsdag og torsdag efter skole deres træner hedder Peter Peter hjælper dem med at blive bedre til at drible og skyde på mål i denne weekend skal deres hold spille en vigtig kamp det er den sidste kamp i turneringen hele holdet vil gerne vinde Mads og Jonas er lidt nervøse, men også meget spændte

Sæt punktum i teksten
Der mangler 11 punktummer i teksten. Vi har rettet den første. Husk at rette til stort begyndelsesbogstav.

Sofie skal på shoppingtur med sin mor de tager bussen ind til byen om formiddagen Sofie glæder sig, fordi hun gerne vil finde en ny trøje først går de ind i en tøjbutik Sofie prøver flere forskellige trøjer nogle er for store, og nogle er for små til sidst finder hun en blå trøje, som passer godt bagefter går de en tur gennem centret de kigger på sko og tasker Sofie synes, det er hyggeligt at gå rundt og kigge til sidst sætter de sig på en café, hvor de drikker kakao og spiser en bolle

Har du styr på spørgsmålstegn og udråbstegn?

Hvis en sætning er et spørgsmål eller et udråb, kan du sætte et spørgsmålstegn eller udråbstegn i stedet for et punktum.
Eksempel: *Må jeg? Ja!*

Spørgsmålstegn eller punktum?
Skriv spørgsmålstegn eller punktum på den tomme plads.

1. Hvorfor elsker så mange unge at bruge tid på sociale medier _____
2. Hvad er det bedste spil, du har prøvet _____
3. Sociale medier som Instagram og TikTok er en stor del af unges hverdag _____
4. Gaming er ikke bare en hobby, men en livsstil for mange unge _____
5. Er det vigtigt for unge at have et fællesskab online _____
6. Hvordan vælger unge, hvilke serier eller film de vil se _____
7. E-sport stiger i popularitet og tiltrækker unge fra hele verden _____
8. Hvor mange timer om ugen bruger unge typisk på gaming _____

Sæt kryds og bolle samt spørgsmålstegn eller punktum?
Find udsagnsled og grundled i sætningerne. Sæt derefter spørgsmålstegn eller punktum på den tomme plads.

1. Spiller du fodbold _____
2. Synger hun stadig _____

3. Hun synger smukt _____

4. Kommer du snart forbi _____

5. Vi spiller fodbold _____

6. Du ser fjernsyn hele dagen _____

7. Hvad skal vi se _____

8. Skal vi besøge mormor i morgen _____

9. Vi tager forbi mine bedsteforældre senere _____

10. Er de her opgaver svære _____

BONUS **Se på sætningerne. Kan du se, at der er forskel på, hvor udsagnsled og grundled er placeret, når sætningen er et spørgsmål sammenlignet med, når det ikke er et spørgsmål?**

_____

_____

_____

Har du styr på direkte tale?

Når man skriver noget, der siges direkte, bruger man anførselstegn "" og kolon :
Emma sagde: "Jeg er sulten."
"Det er jeg også!" råbte Hugo.

Sæt tegn i teksten om Mark og Jonas
De to venner taler sammen, men der mangler anførselstegn "" og kolon : ved direkte tale.

Mark går langs stien med hænderne i lommen, da han får øje på Jonas ved gyngerne. Han råber Hey, Jonas!

Jonas smiler og vinker. Halløj! Hvad så? spørger han, mens han hopper ned fra gyngen.

Mark trækker på skuldrene. Ikke så meget. Har du prøvet det nye Roblox-spil?

Jonas lyser op. Ja, mand! Jeg spillede det i går. Den der parkour-bane var vildt sjov!

Mark griner og ryster på hovedet. Han siger Jeg klarede den slet ikke. Jeg faldt hele tiden. Du er sikkert meget bedre.
Nej, du skal bare øve dig, svarer Jonas og skubber lidt til Mark.
Så siger han Vi kan spille sammen i eftermiddag, hvis du vil?
Mark nikker ivrigt. Helt sikkert! Og bagefter kan vi bygge et eller andet i Minecraft. Jeg har en idé til et kæmpe slot.

De to venner fortsætter med at snakke, mens de planlægger deres næste spil.

Lav direkte tale

Skriv en kort tekst med dialog. Brug evt. billedet som inspiration. Du skal bruge direkte tale, og du skal minimum bruge ét spørgsmålstegn og ét udråbstegn.

Har du styr på komma?

Sætningen skal indeholde et udsagnsled og et grundled. Vi kan også sætte sætninger sammen. Så vil der være flere udsagnsled og grundled. Når man har flere udsagnsled og grundled, sætter man komma imellem, så det bliver lidt lettere at læse.

Hunden er stor. Kaninen er lille. → Hunden er stor, og kaninen er lille.

x o x o x o x o

Kan du huske, hvordan man finder udsagnsled og grundled?
Sæt kryds og bolle. Fx "**Jeg er** glad."

x o

1. Ræven bor i skoven eller på marken.
2. Egernet samler nødder til vinteren.
3. Hjorten har store gevirer.
4. Grævlingen graver dybe huler i jorden.
5. Storken bygger rede.
6. Pindsvinet ruller sig sammen.
7. Sæler svømmer i havet.
8. Ulven er tilbage i Danmark efter mange år.
9. Måger skriger højt.
10. Ænder svømmer i søerne.

BONUS **Se på alle de udsagnsled, du fandt. Hvilken ordklasse er udsagnsleddet?**

Find udsagnsled og grundled og sæt komma
Hver sætning indeholder udsagnsled og grundled. Sæt komma mellem to sæt kryds og bolle:
"Peter spiller håndbold, og Maria spiller basketball."
X O X O

1. Peter spiller fodbold og Maria løber to gange om ugen.

2. Jonas cykler og Emma spiller tennis.

3. Lars spiller badminton og Anne spiller golf.

4. Oliver dyrker atletik og Sofie går til dans.

5. Camilla slår bolden og Simon griber bolden.

6. Jacob spiller ishockey og Laura danser flot.

7. Spillerne var glade fordi de vandt finalen.

8. Træneren råbte højt da kampen startede.

9. Jonas træner hårdt så han bliver stærkere og hurtigere.

10. Holdet var glade selvom de tabte kampen.

Sæt komma i sætningerne
Find udsagnsled og grundled, og sæt komma. Nogle gange indeholder sætningsled mere end ét ord:
Peter og Tobias har spillet fodbold, og de vil nu gerne i bad.
x o x o

1. Kampen kunne begynde da alle tilskuere var mødt op.

2. Spillerne var meget trætte fordi de havde spillet i timevis.

3. Træneren og tilskuerne blev skuffede da holdet spillede dårligt.

4. Dommeren fløjtede kampen i gang da begge hold var klar.

5. Jonas ville skyde på mål men forsvarsspilleren tacklede hurtigt.

6. Maria løb tværs over banen da hun ville lave et overlap.

7. Holdet og træneren fejrede sejren efter de havde vundet pokalen.

Sæt komma i teksten
Find udsagnsled og grundled i sætningerne, og sæt komma. Teksten mangler 8 kommaer.

Håndboldholdet havde trænet i flere måneder og de stod klar i omklædningsrummet. Spændingen kunne mærkes og træneren gav de sidste instruktioner. Kampen begyndte og de spillede koncentreret. Modstanderne var stærke men holdet kæmpede hårdt. Målmanden reddede flere svære skud og angriberne scorede flotte mål. I de sidste minutter var stillingen helt lige men så fik holdets anfører bolden. Hun skød hårdt og bolden fløj i mål. Dommeren fløjtede kampen af og holdet vandt finalen!

Brug 'som' og 'der' som grundled

Nogle gange bruger vi "som" eller "der" som grundled i en sætning – så skal du blot sætte komma før 'som' eller 'der':

De så den gule bus. Bussen kørte over for rødt! → De så den gule bus, ***som*** *kørte over for rødt!*

x o x o

Sæt kryds og bolle, og skriv så sætningerne sammen med 'som' eller 'der'.

1. Han kælede katten. Katten var kun otte uger gammel.

_____

2. De glædede sig til turen. Turen gik til Barcelona.

_____

3. Drengen kastede bolden. Bolden ramte træet med et bump.

_____

4. Hun lukkede vinduet. Vinduet var helt dugget til.

_____

5. Pigen åbnede bogen. Bogen var gammel og støvet.

_____

Sæt kommaer i indskudte sætninger
Hvis du gerne vil tilføje ekstra information til dine sætninger, skal du sætte komma omkring denne "ekstra information". Det kalder vi "indskudte sætninger", fordi sætningen bliver "skudt ind" i en anden sætning.

Find alle udsagnsled og grundled (kryds og bolle), og sæt kommaer om de indskudte sætninger:

1. Barnet der har røde gummistøvler på hopper i vandpytter.

2. Katten der sover på sofaen spinder og slapper af.

3. Bogen der er skrevet af en kendt forfatter ligger på bordet.

4. Maleren der bruger mange pastelfarver skaber smukke kunstværker.

5. Musikeren som spiller klaverkoncert i Operaen øver sig hver dag.

6. Blomsten som dufter af søde appelsiner står i vindueskarmen.

7. Cyklen som er helt ny står ved vejkrydset.

8. Træet der står ved søen er sprunget ud.

9. Fuglen der synger så smukt sidder på grenen i det store træ.

Komma ved opremsning

Sæt komma, når du remser ting op. I stedet for at skrive "og" kan du bruge komma:

Du skal huske at købe bolsjer og vingummier og lakridser og chokoladekiks →

Du skal huske at købe bolsjer, vingummier, lakridser og chokoladekiks.

Sæt kommaer i sætningerne:

1. Til festen skal vi have balloner flag lys og blomster.
2. Hun pakkede kufferten med tøj sko bøger og spil.
3. Han købte æbler bananer appelsiner og pærer til frugtsalaten.
4. Jeg elsker is med vanilje chokolade jordbær og pistacie.
5. Vi skal bruge mel sukker smør og æg til at bage kagen.
6. Hun har pyntet juletræet med kugler stjerner lyskæder og glimmer.
7. Jeg elsker at læse bøger som krimier biografier og fantasy.
8. På stranden samlede vi skaller flotte sten rav og slimet tang.
9. Til morgenmad serverede hun brød ost marmelade og kaffe.

BONUS **Hvilke ting har du i din skoletaske? Husk opremsningskomma!**

_____

_____

Komma i teksten

Du har nu lært en masse om at sætte kommaer. Sæt kommaer i teksten om en sportsturnering på en skole. Der skal være i alt 15 kommaer.

Volleyballturneringen

5.B skal deltage i en stor volleyballturnering på fredag og klassen har trænet meget for at blive gode. Turneringen er for elever der går i femte klasse. Alle skal huske at tage sportstøj drikkedunke håndklæder og madpakker med. Kampene bliver spillet i skolens store hal som har plads til ca. 200 tilskuere. Holdet der vinder flest kampe får en stor pokal.

Den første kamp gik rigtig godt hvor eleverne spillede mod 5.C. De var gode og de vandt sikkert med 25-18. Publikum som især bestod af yngre elever og lærere heppede højlydt.

Efter kampen spiste de deres madpakker og de snakkede med træneren om deres taktik til næste kamp. De besluttede at spare kræfter da næste modstander var dårlig. Det viste sig at være en stor fejl da de tabte 22-23. De røg direkte ud af turneringen men de aftalte at komme styrket tilbage næste år i turneringen for alle sjette klasser. Næste år ville de ikke undervurdere nogen modstandere.